

Bukvai Albertné

Alkatrésztechnológia – övpánt készítése és felvarrásának módjai

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Textiltermékek összeállítása

A követelménymodul száma: 1321-06 A tartalelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-018-30

ALKATRÉSZTECHNOLÓGIA – ÖVPÁNT KÉSZÍTÉSE ÉS FELVARRÁSÁNAK MÓDJAI

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Ruhaipari vállalkozásnál varrónői álláshirdetésre jelentkeznek. Személyes szakmai beszélgetés után próbamunka elvégzésére kérik fel.

Különböző ruhadarabok övpánt elkészítésével bízzák meg, melyhez a kiszabott alkatrészek, a kellékanyagok, a műszaki leírás modell és gyártmányrajza, a metszeti rajzai és a mintadarab áll rendelkezésére.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A ruházati termékeknél a derékvonalat leggyakrabban övpánttal dolgozzuk el, melyet a gyakorlatban derékpántnak is nevezünk.

A derékeldolgozásoknak sok fajtája létezik. Függ a divatirányzatoktól, a modelltől, az alapanyagoktól és a megrendelő igényétől. Technológiai megoldások szerint a következők lehetnek.

- Egy rétegben szabott övpánttal
 - Egybe szabott övpánttal
 - Oldalvonalnál összevarrt övpánttal
- Két rétegben szabott övpánttal
- Övszalagos övpánttal

Az övpántoknál általában valamilyen erősítést kell alkalmazni. Az erősítés lehet teljes hosszában, csak részbeni vagy különleges merevítő kellékek alkalmazásával, például magasított derékrész.

Az övpántok fajtái:

- Egyenes pántból szabott övpánt
- Formára szabott övpánt
- Gumiházzal eldolgozott övpánt

EGYENES PÁNTBÓL SZABOTT ÖVPÁNT

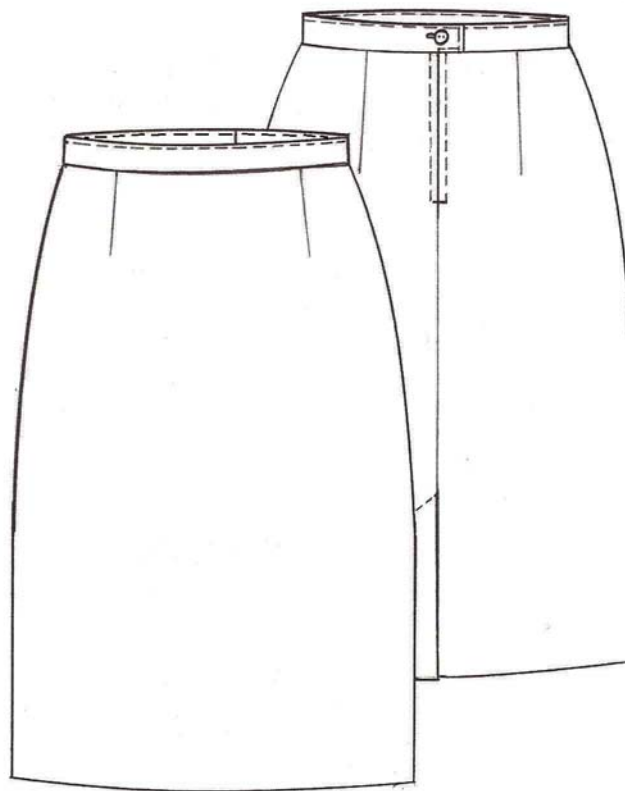
Fajtái az övpánt felvarrás módja szerint:

- Felvarrási vonalba tűzéssel rögzített, belső aljavonala tisztázott
- Övpánton tűzött, övpánt belső aljavonal eldolgozása visszahajtott
- Övpánton tűzött, belső aljavonala béléshez rögzített
- Egyenes pántból szabott, bélelével merevített

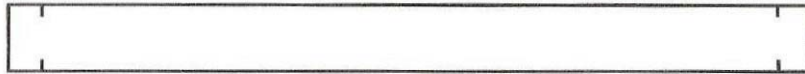
Az övpántok készítésénél külső és belső oldalról beszélünk. A külső oldal a színoldalon látható, a belső oldalt különböző technológiákkal kivitelezhetjük.

Kellékanyagok használata esetén gondoskodni kell a kellékanyagok beavató vasalásáról, hogy a későbbi minőségi problémákat kiküszöböljük!

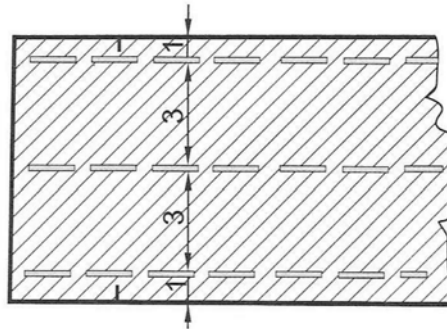
1. Felvarrási vonalba tűzéssel rögzített övpánt, belső aljavonala tisztázott

1. ábra Női szoknya gyártmányrajza

2. ábra Övpánt szövet alkatrész

3. ábra Övpánt perforált ragasztós közbélés

A perforált ragasztós közbélés kiválasztásánál figyelembe vesszük az övpánt szélességének méretét.

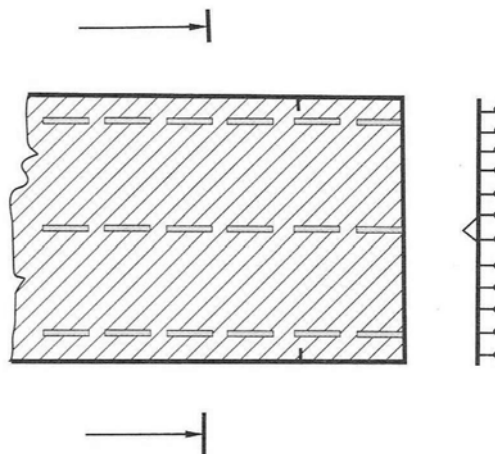
4. ábra Övpánt felvarrás metszeti rajza

Összeállítandó alkatrészek:

- Összeállított szoknya
- Szövet derékpánt
- Perforált merevítő közbélés
- Akasztó szalagok

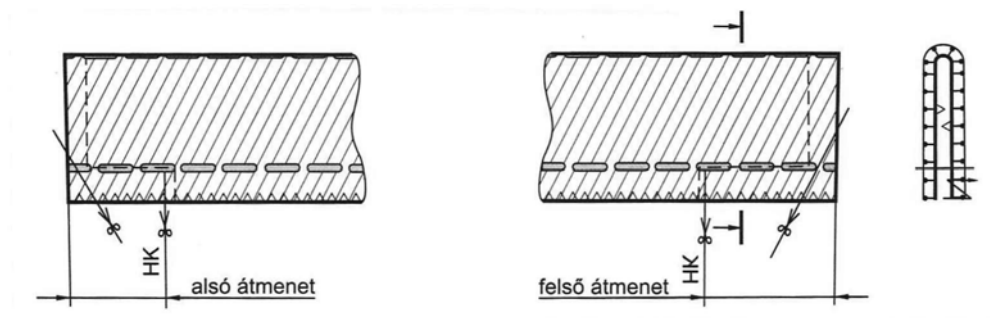
Övpánt készítésének menete:

- Övpánt beragasztása (5. ábra)
- Övpánt belső szélének tisztázása
- Övpánt félbevasalása
- Gombolási átmenet és alámenet kigépelése színt színoldallal szemben (6. ábra)
 - Jelölő minta használata célszerű
- Varrásszélességek leigazítása
- Átmenetek kifordítása (7. ábra)
- Övpánt fércelése
- Övpánt vasalása
- Övpánt és derékvonal méreteinek ellenőrzése, rátartás meghatározása
- Övpánt illesztő csípéseinek rögzítése a derékvonalra, rátartás egyenletes elosztása
- Övpánt felvarrása a szoknya derékvonalára (8. ábra)
- Félbehajtott akasztók rögzítése a varrásszélességhez
- Övpánt belső szélének rögzítő fércelése
- Övpánt tűzése színoldal felől az övpánt felvarrás vonalába (9. ábra)
- Övpánt vasalása

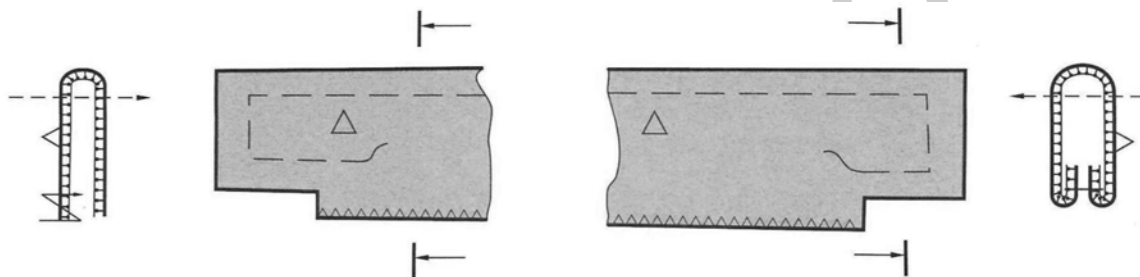
5. ábra Övpánt beragasztása

Az övpánt beragasztásához ne használjunk gőzölős vasalót, mert a ragasztós közbélés hullámosodik, zsugorodik, ezáltal az övpánt alapanyaga sérül.

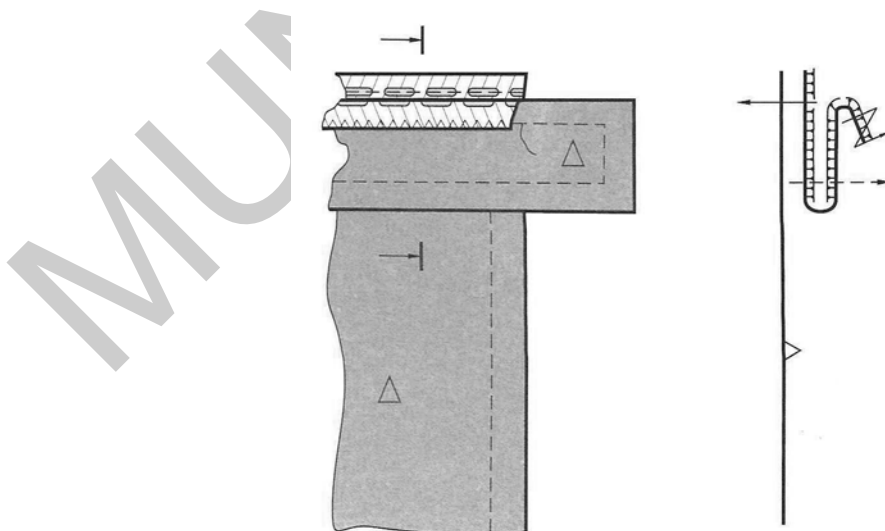
6. ábra Övpánt gombolási átmenet és alámenet készítése

A sarkok varrásszélességének leigazítása előtt ellenőrizzük az átmenet és alámenet hosszát, szélességét, mert a sarkok kivágása után már nem javíthatók az övpánt végei.

7. ábra Övpánt átmenet és alámenet kifordítása, kifércelése

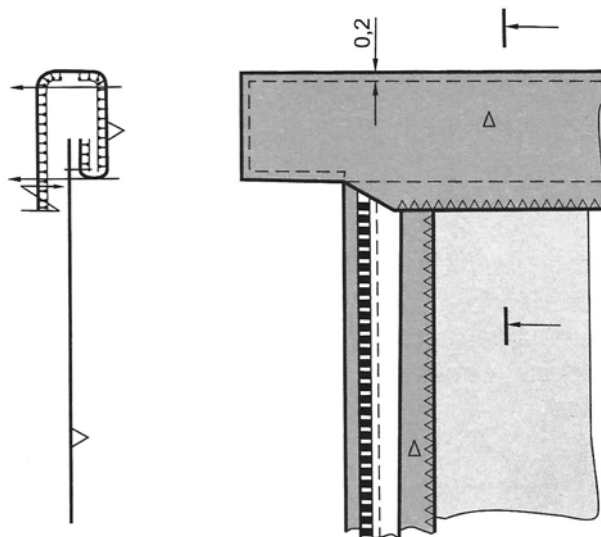
Az övpánt felvarrása előtt győződjünk meg az övpánt párhuzamosságáról.

8. ábra Övpánt felvarrása a derékvonalra

Az övpánt felvarrásakor használjuk a közbélés perforációját, amely vezetőt biztosít a varrásszélesség pontos betartására.

Az övpánt belső felének rögzítése előtt használjunk ideiglenes rögzítő fércelést, hogy az övpánt simán kifeküdjön és ne csavarodjon el.

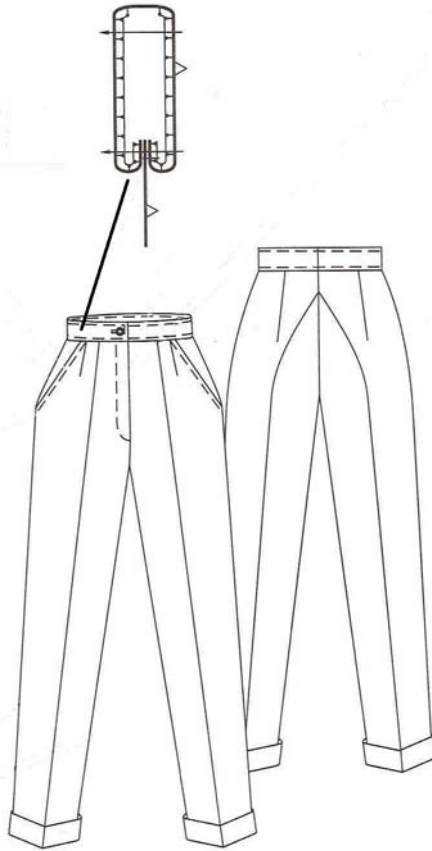

9. ábra Övpánt tűzése

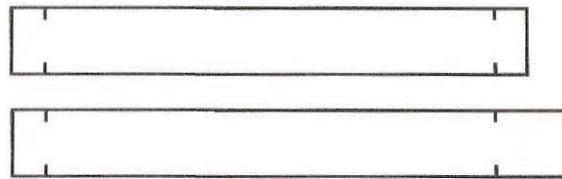
Az övpánt belső felénél az övpánt felvarrási vonalat áttűzzük.

Az övpánt felső szélét és végeit a mintadarab tűzésszélességét figyelembe véve körbevarrjuk.

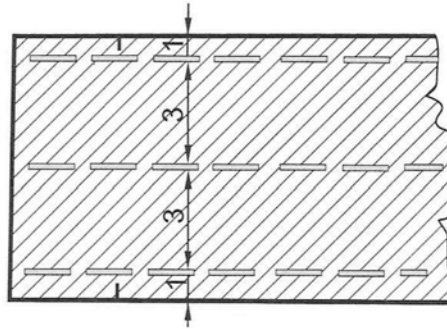
2. Övpánton tűzött, övpánt belső aljavonal visszahajtott eldolgozása

10. ábra Nadrág gyártmányrajza körbetűzött visszahajtott szélű övpánttal

11. ábra 2 fél övpánt szövetből

12. ábra Perforált ragasztó övpántra

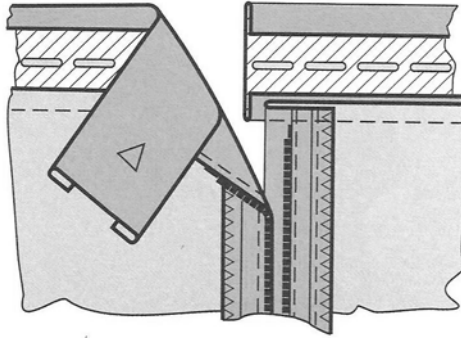
A perforált ragasztós közbélés kiválasztásánál figyelembe vesszük az övpánt szélességének méretét.

Összeállítandó alkatrészek:

- Összeállított nadrág
- 2 fél szövet derékpánt
- Perforált merevítő közbélés

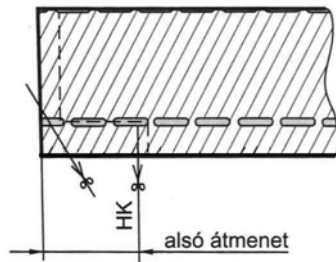
Övpánt készítésének menete:

- Övpánt beragasztása (5. ábra)
- Övpánt belső szélének bevasalása
- Övpánt félbevasalása a perforált ragasztó jelölése szerint
- Varrásszélességek leigazítása
- Alámenet kifordítása
- Övpánt vasalása
- Övpánt és derékvonal méreteinek ellenőrzése, rátartás meghatározása
- Övpánt illesztő csípéseinek rögzítése a derékvonalra, rátartás egyenletes elosztása
- Övpánt felvarrása a nadrág derékvonalára (13. ábra)
- Gombolási alámenet kigépelése az övpánt jobb oldali végére színt színoldallal szemben (14. ábra)
- Övpánt bal oldali végének kigépelése az eleje közép vonalában (15. ábra)
- Farvarrás gépelése
- Farvarrás varrásszélességének részvasalása
- Övpánt belső szélének rögzítő fércelése
- Övpánt körbetűzése színoldal felől
- Övpánt vasalása

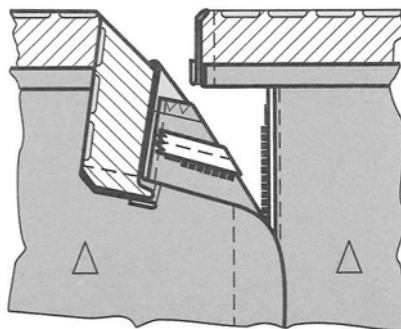
13. ábra Övpánt felvarrása a derékvonalra

Az övpánt felvarrásának művelete megegyezik a korábban tanult felvarrásokkal és minőségi követelményeivel.

14. ábra Övpánt gombolási alámenet készítése

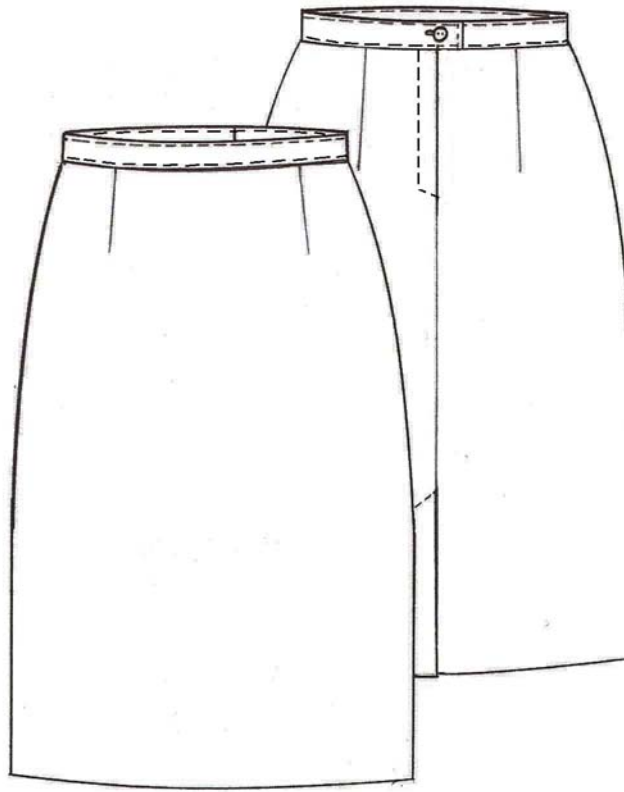
A gombolási alámenet készítése megelőzheti a derékpánt felvarrásának műveletét, de elvégezhető a felvarrás után is. Tehát, ez egy felcserélhető művelet.

15. ábra Övpánt baloldali végének lezárása

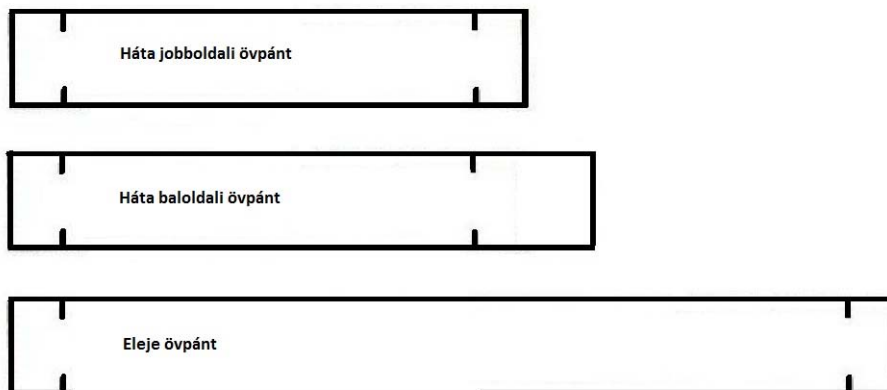
A baloldali övpánt végének lezárásánál ügyelni kell a kifoszlás veszélyére, illetve az eleje középvonal és az övpánt találkozásának pontosságára, esztétikusságára.

3. Övpánton tűzött, övpánt belső aljvonala béléshez rögzített

16. ábra Bélelt szoknya gyártmányrajza oldalonál toldott övpánttal

Az övpánt alkatrészei, kellékanyagai és a felvarrás módjai megegyeznek, illetve eltérnek a korábban tanultaktól. A következőkben csak az eltérő alkatrészekkel és műveletekkel foglalkozunk.

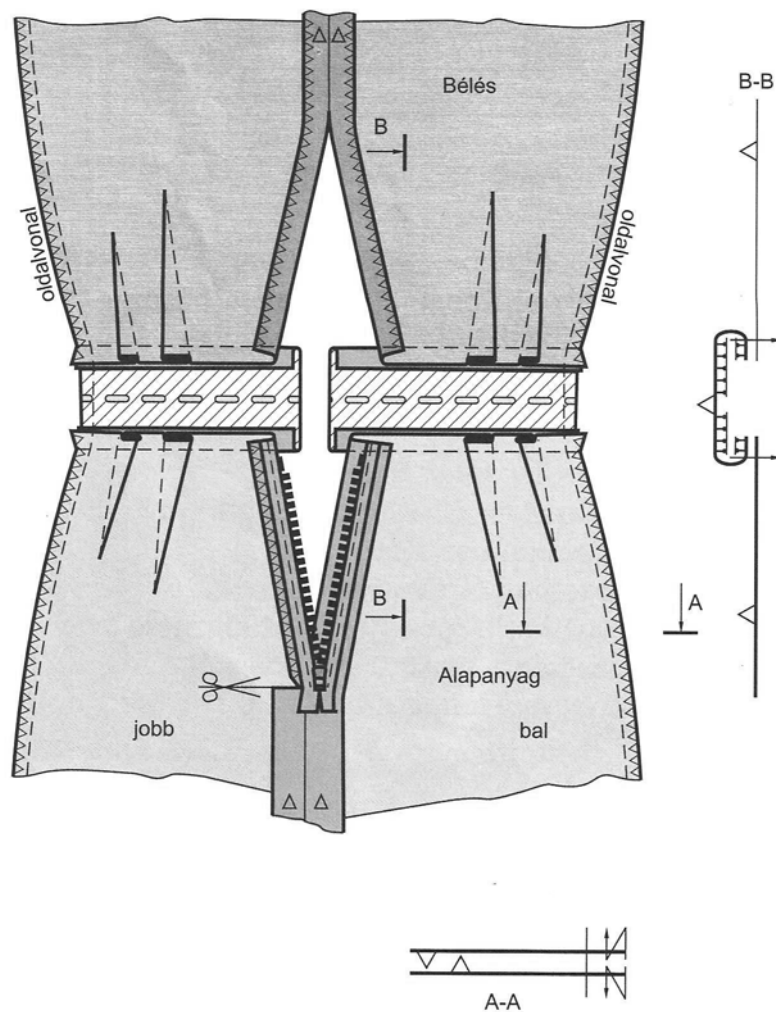
17. ábra 3 darabból szabott övpánt szövetből

Összeállítandó alkatrészek:

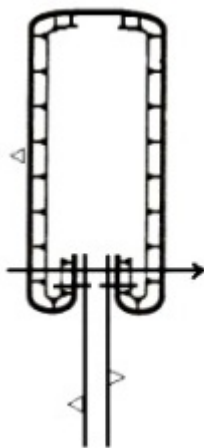
- Két fél háta szoknyarész előkészített műveletek után
- Egy eleje szoknyarész előkészített műveletek után
- 2 fél bélés háta szoknyarész előkészített műveletek után
- Egy bélés eleje szoknyarész előkészített műveletek után
- 3 darab szövet övpánt
- Perforált merevítő közbélés méterkellékből méretre levágva

Övpánt készítésének menete:

- Övpánt részek beragasztása (5. ábra)
- Övpánt részek felvarrása az elejére és a két fél hátára
- Bélés felvarrása az eleje és a két fél háta övpánt részekhez
- Szoknya derékvonal varrásszélességeinek övpánt felé vasalása alapanyagon és bélésen
- Szoknya alapanyag, a felvarrt öv és a bélés oldalvonalainak összevarrása
- Oldalvonalak szétvasalása
- Övpánt félbehajtása a perforált középvonal mentén
- Baloldali övpánt végén átmenet kigépelése
- Jobboldali övpánt végének lezárása hátközépvonal folytatásaként
- Öv végek színoldalra fordítása R.V.
- Bélés átfordítása a fonákoldal felé
- Övpánt belső felének rögzítése ideiglenes öltéssel
- Övpánt körbetűzése, a tűzés kezdete és vége a derékpánt alámenet végénél
- Övpánt vasalása

18. ábra Övpánt felvarrása a szövetre és a bélés felvarrása az övpántra, oldal összeállítása

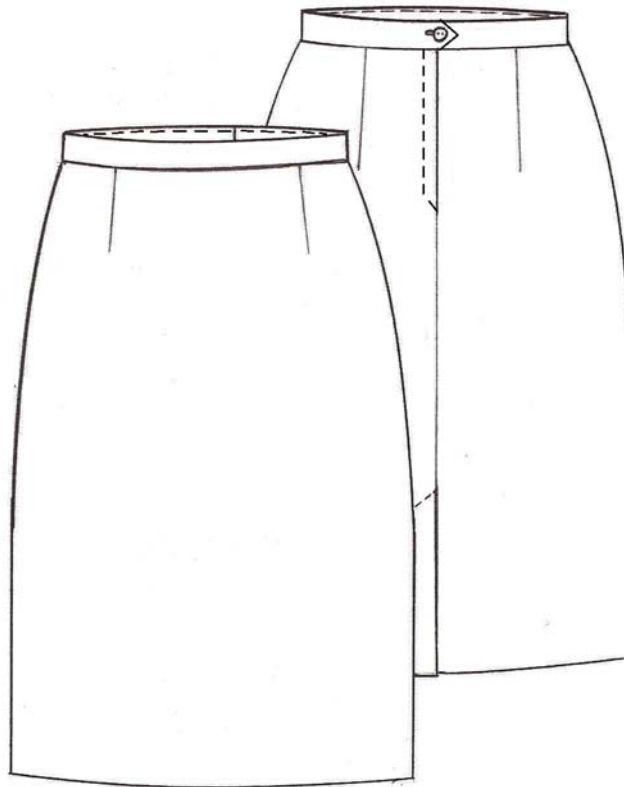
19. ábra Övpánt felvarrásának metszeti rajza

A sorozatgyártásban ez a gyakoribb derékpánt felvarrási módszer, mivel a műveletek beosztása célszerű a hibalehetőségek száma minimális.

4. Egyenes pántból szabott, béleelővel merevített övpánt

A méretes és szalonmunkában alkalmazott övszalagos (ripsz szalag) övpánt készítése.

A ripsz szalagok különböző szélességben készülnek, díszítésre, merevítésre használják. Fontos tudnivaló, hogy feldolgozásuk előtt be kell vasalni őket, mert nedvesség hatására összemennek, ezáltal az övpánt ráncossá válik.

20. ábra Női szoknya övszalagos övpánttal

A gyártmányrajzot tanulmányozva nem derül ki számunkra, hogy a derékpánt belső eldolgozása milyen megoldást takar. Ezért szükségünk van metszeti rajzra és technológiai ismeretekre.

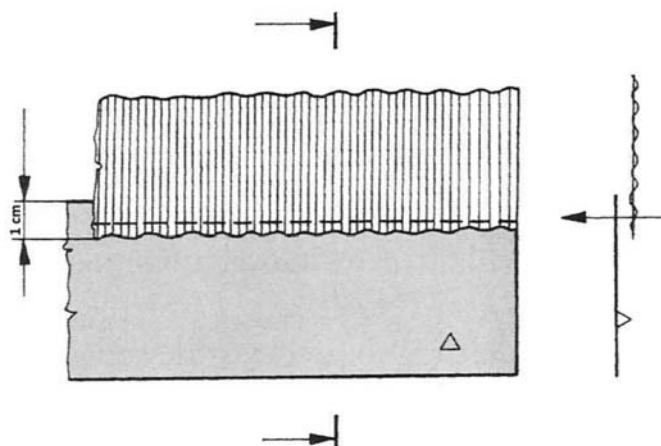
Az övpánt készítéséhez felhasznált alkatrészek:

- Egy darabban szabott szövet övpánt
- Beavatott ripsz szalag

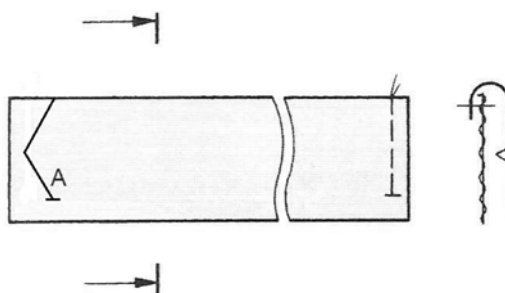
Övpánt készítésének menete:

- Övszalag rávarrása az övpántra (21. ábra)
- Övpánt baloldali végének kivarrása ék alakban (22. ábra)
- Övpánt jobboldali végének kivarrása

- Övpánt rávarrása a derékvonalra (23. ábra)
- Övszalag levarrása pontöltéssel

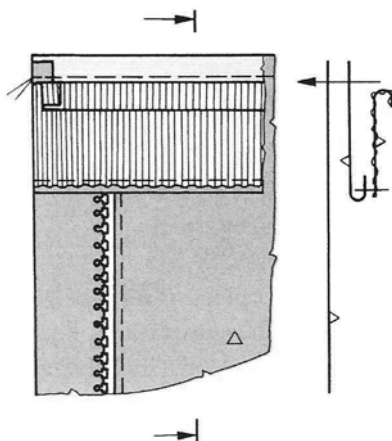

21. ábra Övszalag rávarrása az övpántra

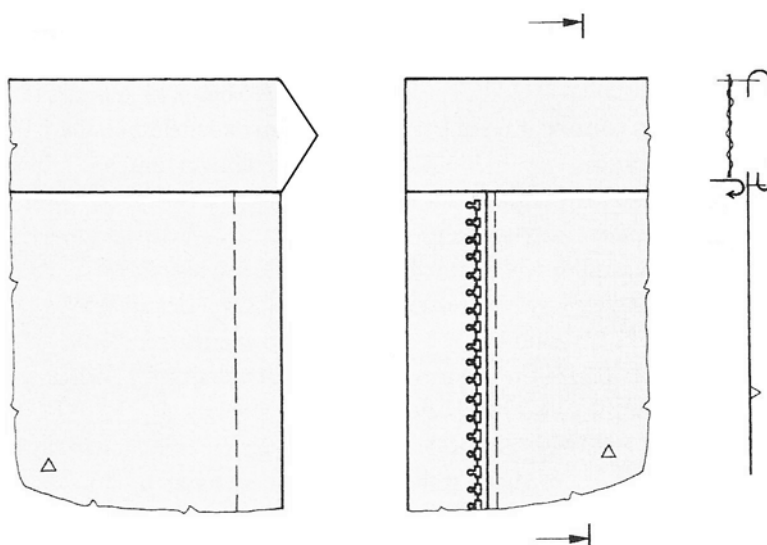

22. ábra Övpánt végeinek kigépelés

Az öv végeinek kigépelésekor a derékvonal varrásszélességét nem varrjuk össze. A varrásszélességet leigazítva az övrészt kifordítjuk, majd íveltlen formára vasaljuk.

23. ábra Övpánt felvarrása a derékvonalra

24. ábra Bélt övpánt látszati és metszeti rajza

Hasonló technológiával készül a férfi nadrág övpántja, melyet kötőszávnak nevezünk. Alkatrészei szövet övpánt, merevített kötőszáv bélelő és tapadó. Eltérés a bélelő alsó szélének rögzítésében van. A korszerű gyártástechnológiában a kézi varrás helyett speciál pontozó gépekkel rögzítik a bélelőt a varrásszélességhez. Hagyományos kisipari technológiában pedig az övpánt felvarrás vonalába tűzik a bélelő alsó szélét.

FORMÁRA SZABOTT ÖVPÁNT

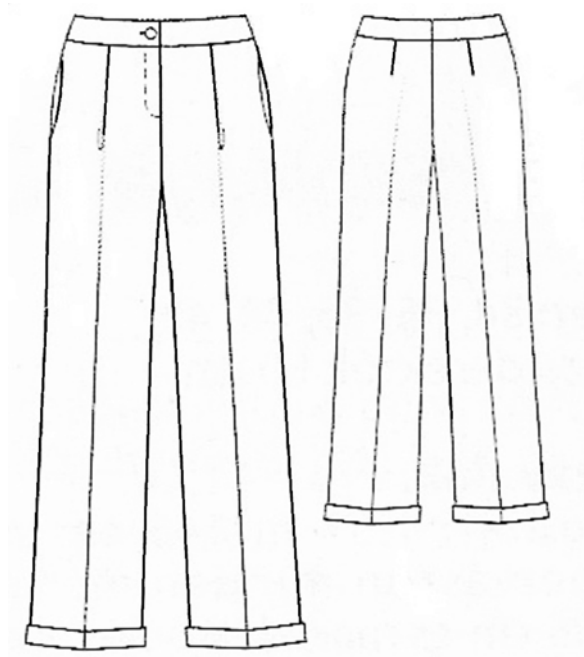
Fajtái az övpánt felvarrás módja szerint:

- Felvarrási vonalba tűzéssel rögzített, belső aljvonala tisztázott
- Formára szabott bélelővel készülő övpánt

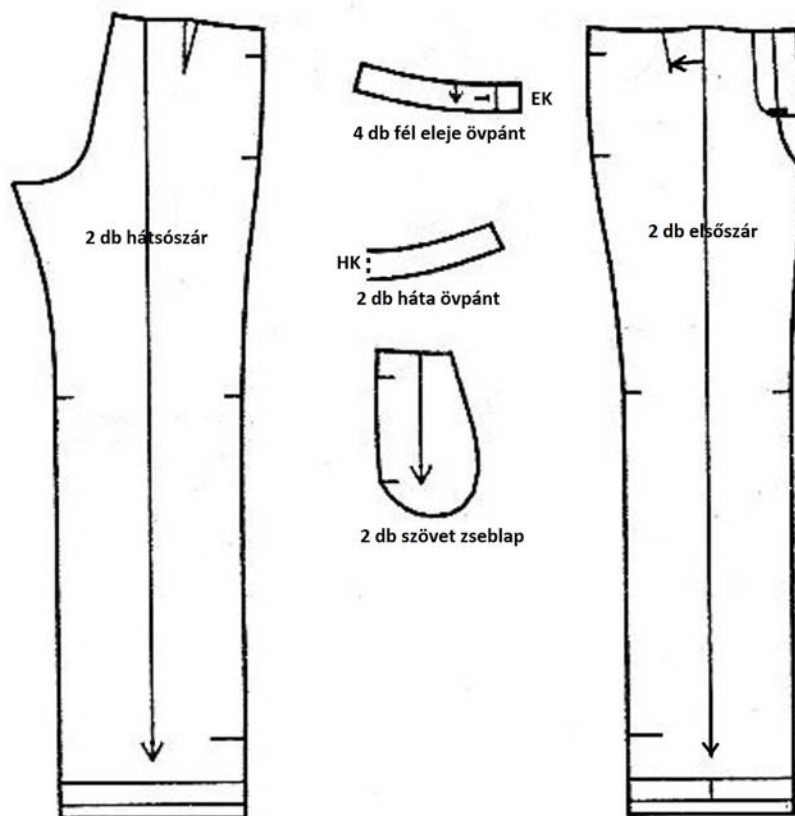
Az övpántok készítésénél külső és belső oldalról beszélünk. A külső oldal a színoldalon látható, a belső oldalt különböző technológiákkal kivitelezhetjük hasonlóan mint az egyenes pántból szabott övpántoknál.

Kellékanyagok használata esetén gondoskodni kell a kellékanyagok beavatásáról, meggyőződni színtartóságáról, hogy a későbbi minőségi problémákat kiküszöböljük!

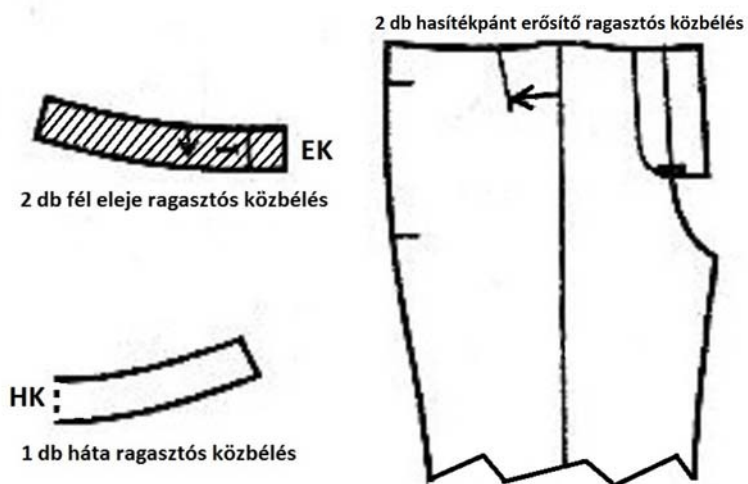
5. Felvarrási vonalba tűzéssel rögzített övpánt, belső aljvonala tisztázott

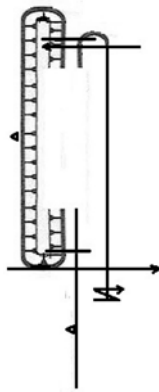
25. ábra Formára szabott övpánttal készülő női nadrág

26. ábra Női nadrág szövet alkatrészei

27. ábra Közbélés alkatrészek és beragasztások

28. ábra

Az övpánt készítéséhez felhasznált alkatrészek (26–27. ábra):

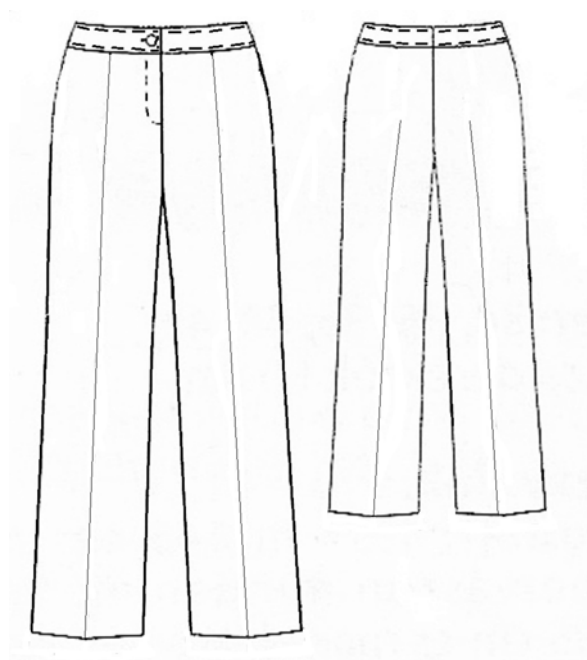
- 4 db formára szabott fél eleje övpánt
- 2 db háta övpánt
- 2 db formára szabott fél eleje ragasztós közbélés
- 1 db formára szabott háta ragasztós közbélés
- 2 db hasíték erősítő ragasztós közbélés

Övpánt készítésének menete:

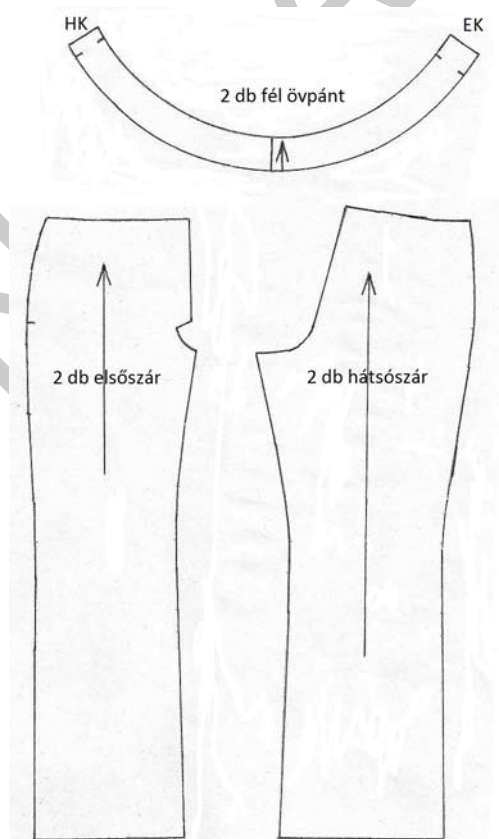
- Külső övpántok aláragasztása
- Külső övpánt oldalvonalainak összevarrása
- Belső övpánt oldalvonalainak összevarrása
- Oldalvonalak összevarrásainak szétvasalása
- Belső övpánt alsó vonalának tisztázása
- Övpánt összevarrása szint színoldallal szemben az övpánt felső vonalán
- Varrásszélesség áttűzése
- Övpánt baloldali végébe alámenet kigépelése és kifordítása
- Övpánt vasalása (paszpól képzés)
- Övpánt felvarrása a derékvonalra
- Övpánt jobboldali végének lezárása
- Övpánt felvarrás varrasszélességének vasalása az övpánt irányába
- Övpánt belső szélének rögzítése, tűzés a felvarrás vonalába
- Övpánt készre vasalása

A formára szabott övpánt készítésének és felvarrásának műveleti sorrendjében találkozhatunk ismert műveletekkel és ismeretlenekkel, hasonlóságokkal és különbségekkel.

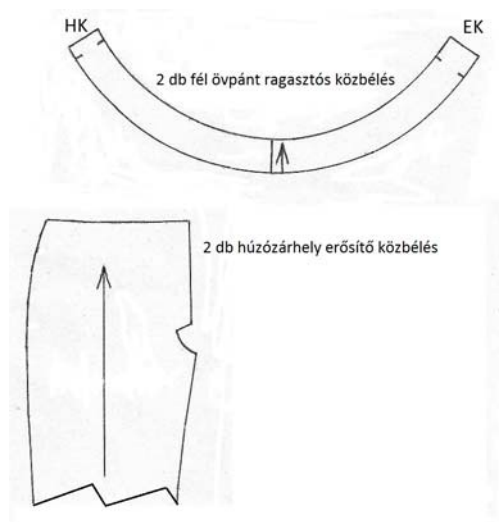
6. Formára szabott béleléssel készülő övpánt

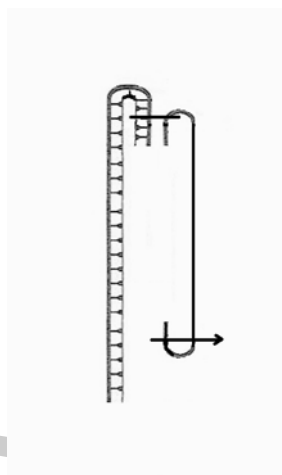
29. ábra Formára szabott övpánt béleléssel készülő női nadrág

30. ábra Női nadrág szövet alkatrészei

31. ábra Közbélés alkatrészek és beragasztások

32. ábra Formába szabott bélelt övpánt készítése

Az övpánt készítéséhez felhasznált alkatrészek (30–31. ábra):

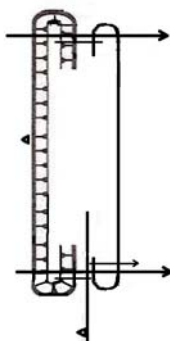
- 2 db fél formába szabott szövet övpánt
- 2 db fél formába szabott bélelő alapanyagból, vászonból vagy bélésből (32. ábra)
- 2 db hasíték húzózárhely erősítő ragasztós közbélés

A formára szabott övpántok alkalmazása nagyon kedvelt, mivel esztétikus, nem áll el a deréktól. A sorozatgyártás technológiai sorrendje és a gyártási művelet beosztása célszerűbben megvalósítható. Nem készítjük el előre a teljes övpántot, a felvarrás után a farvarrással együtt varjuk össze az övpánt hátközép vonalát. A módszer hátránya, hogy nagy az övpánt anyagigénye, ezért elterjedt a bélelő használata.

Övpánt készítésének menete:

- Külső övpánt aláragasztása

- Bélelő alsó szélének bevasalása, tűzése a műszaki leírás alapján
- Bélelő és övpánt felső szélének összevarrása szint színoldallal szemben
 - Varrásszélesség a gyártás műszaki leírása alapján
- Övpánt baloldali végébe alámenet készítése a korábban tanultak alapján
- Övpánt felső szélének paszpólos vasalása
- Övpánt felvarrása a derékvonalra
 - Varrásszélesség a gyártás műszaki leírása alapján
- Nadrág farvarrásának és övpánt hátközépvonalának összevarrása
 - Kétfonalas láncöltésű varrógép alkalmazása célszerű, mert a farvarrás nagy igénybe vételnek van kitéve, és a láncöltésű varrat nyúlása a legnagyobb
- Farvarrás övpánt összevarrásának szétvasalása
- A farvarrás szétvasalása csak az egyenes szakaszon!
- Övpánt jobboldali végének kivarrása, kifordítása
- Övpánt bélelő rögzítése
- Övpánt körbetűzése
 - Tűzésszélesség a gyártás műszaki leírása alapján
- Övpánt készre vasalása
- Övpánt minőségének önellenőrzése

33. ábra Bélelővel készült övpánt felvarrása

GUMIHÁZZAL ELDOLGOZOTT ÖVPÁNT

34. ábra Övpánt gumiházzal

35. ábra Övpánt alkatrész

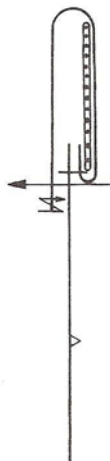
Az övpánt készítéséhez felhasznált alkatrészek:

- 1 db övpánt szoknya alapanyagából
 - Az övpánt alkatrészének szélességét úgy számítjuk ki, hogy a kész övpánt szélességét beszorozzuk kettővel és hozzáadjuk a varrásszélesség kétszeresét.
- 1 db méretre vágott és az övpánt szélességének megfelelő gumiszalag

Övpánt készítésének menete:

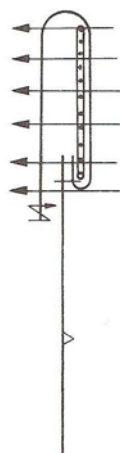
- Övpánt belső hosszanti szélének tisztázása
- Övpánt félbe vasalása fonákoldallal szembe fordítva
- Övpánt összevarrása színt színoldallal szemben
 - Övpánt belső felén a varratban forgatónyílás kihagyásával
- Övpánt összevarrásának szétvasalása
- Övpánt felvarrása
 - Övpánt szegetlen szélének színoldalát a derékrész színoldalával szembefordítjuk és műszaki leírásban meghatározott varrásszélességgel rávarrjuk. A varrásszélességet a derékpánt irányába vasaljuk
- Az övpántot átfordítjuk a szoknya fonákoldalára, ideiglenesen rögzítjük és a derékvonal felvarrás vonalában áttűzzük

- Övpánt vasalása
- A derékbőség kétharmadának megfelelő hosszúságú és a műszaki leírásban meghatározott szélességű gumiszalagot az övpánt belső oldalán képzett nyíláson keresztül befűzzük, a gumi két végét egymásra lapoljuk és összevarrjuk

36. ábra Különszabott gumiházás övpánt

Amennyiben szélesebb övpántot készítünk, és szélesebb gumiszalagot alkalmazunk célszerű az övpánt hosszában többsoros tűzéssel a gumiszalagot rögzíteni, hogy megakadályozzuk a gumiszalag átfordulását és ezáltal egyenletes ráncelosztást biztosítunk a derékvonalon (37. ábra).

37. ábra Övpánt többszörös áttűzéssel

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat Tanulmányozzon divatlapokat és gyűjtse össze, milyen övpánt formaváltozatokat talál!

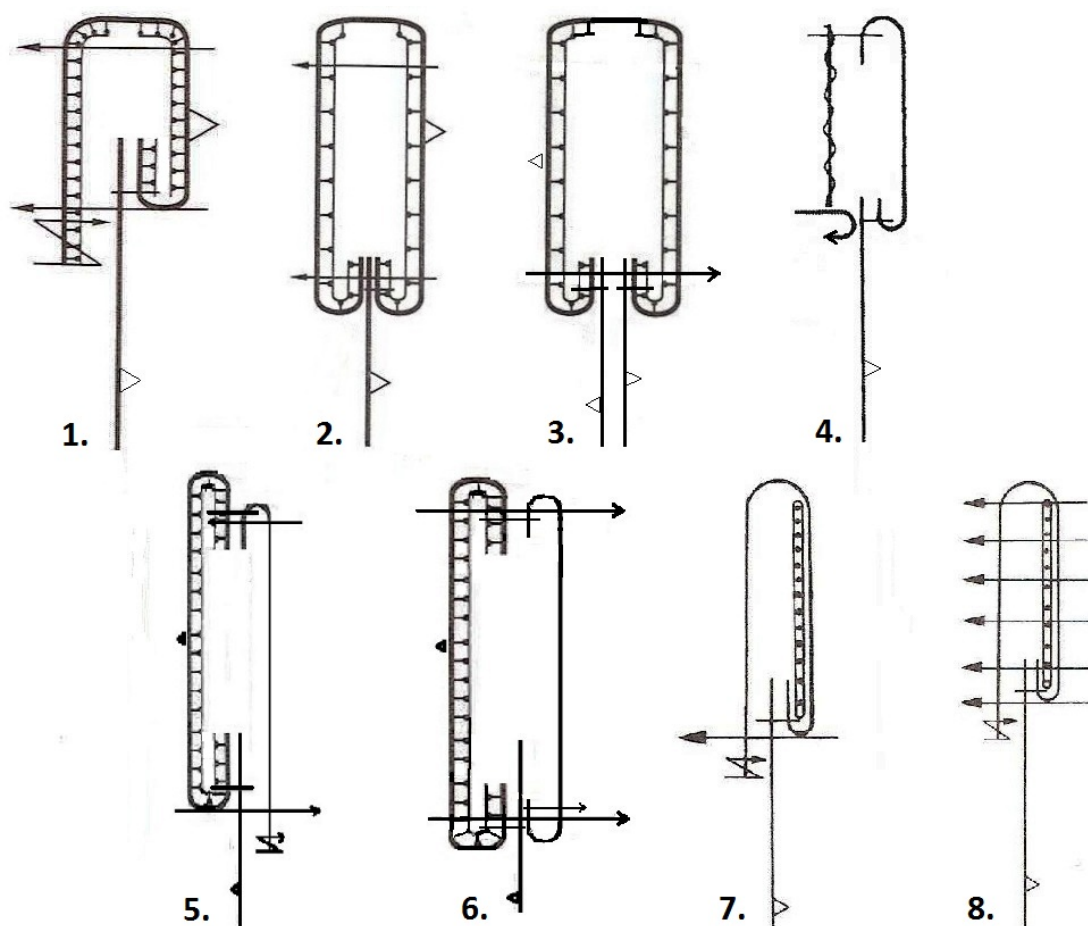
2. feladat Olvassa el a Körtvélyessy Erika – Molnárné Simon Éva: Ruhaipari alkatrész-technológia című tankönyv 7. fejezet Szoknyák és női nadrágok derékvonal-eldolgozási lehetőségeit, 77–88 oldal!

- Válassza ki a modellek közül, melyek nincsenek övpánttal eldolgozva!

3.feladat Oktatója segítségével készítse el a fent leírt övpántokat!

4. feladat Varrja fel az elkészített övpántokat a metszeti rajzok segítségével! A felvarrt övpántokat oktatója segítségével értékelje, fogalmazza meg a leggyakrabban előforduló hibákat!

5. feladatA sorszámozott metszeti rajzokhoz társítsa az övpántok megnevezését!

38. ábra Övpántok metszeti rajzai

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Írja le, milyen ruhadaraboknál alkalmazna övpántot!

2. feladat

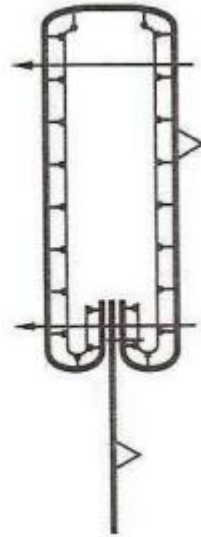
Ismertesse a ripsz szalaggal készült övpánt munkamenetét!

3. feladat

Ismertesse a formába szabott övpánt készítésének, felvarrásának műveleti sorrendjét!

4. feladat

Készítse el az övpánton körbetűzött, övpánt belső aljavonal eldolgozása visszahajtott technológiával készülő övpántot és varrja fel a derékvonalra! Segítségként használja az alábbi metszeti rajzot!

39. ábra Körbetűzött derékpánt készítésének és felvarrásának metszeti rajza

5. feladat

Készítse el a 2. számú Önellenőrzési feladatban leírt műveleti sorrend alapján a ripsz szalaggal bélelt derékpántot!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

- Szoknya
- Nadrág
- Kötény

2. feladat

- Övzalag rávarrása az övpántra
- Övpánt baloldali végének kivarrása ék alakban
- Övpánt jobboldali végének kivarrása
- Övpánt rávarrása a derékvonalra
- Övzalag levarrása

3. feladat

- Külső övpántok aláragasztása
- Külső övpánt oldalvonalainak összevarrása
- Belső övpánt oldalvonalainak összevarrása
- Oldalvonalak összevarrásainak szétvasalása
- Belső övpánt alsó vonalának tisztázása
- Övpánt összevarrása szint színoldallal szemben az övpánt felső vonalán
- Varrásszélesség áttűzése
- Övpánt baloldali végébe alámenet kigépelése és kifordítása
- Övpánt vasalása (paszpol képzés)
- Övpánt felvarrása a derékvonalra
- Övpánt jobboldali végének lezárása
- Övpánt felvarrás varrásszélességének vasalása az övpánt irányába
- Övpánt belső szélének rögzítése, tűzés a felvarrás vonalába
- Övpánt készre vasalása

4. feladat

A feladatot akkor teljesítette jól, ha az övpánt megfelel a metszeti rajzról leolvasható technológiának és az övpánt minőségi követelményeinek: az övpánt párhuzamossága, a derékbősség mérete, a derékvonal egyenletes rátartása.

A tűzésszélesség a felvarrás vonalával párhuzamos.

5. feladat

A feladatot akkor végezte el hibátlanul, ha az övpánt párhuzamos, nem hullámos, a ripsz szalag nem látható az övpánt felső szélén.

A ripsz szalag alsó szélének rögzítésénél helyesen használta a kézi rögzítést.

MUNKANYAG

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Körtvélyessy Erika – Molnárné Simon Éva: Ruhaipari alkatrész-technológia; Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest 2009

Riegler Gyuláné: Női ruhák készítése; Göttinger Kiadó, Veszprém 2002

AJÁNLOTT IRODALOM

Körtvélyessy Erika – Molnárné Simon Éva: Ruhaipari alkatrész-technológia; Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest 2009

Körtvélyessy Erika – Molnárné Simon Éva: Női ruhák készítése; Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest 2006

A(z) 1321-06 modul 018-as szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0100 21 04	Textiltermék-összeállító
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
11 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató